

Brianna Leatherbury z videom *Likvidacija*, ki je specifičen za lokacijo, dokumentira razlastitev določenih zgodovin in industrij od Nizozemske prek njenih nepremičnin. Vlažilnik zraka v rastlinjaku, ki naseljuje več nepremičnin, je v lasti nizozemske vlade, ki ga prodaja spletni dražbi. Toda namesto vode vlažilnik zraka te stavbe ritmično polni z meglico umetnega znoja. Delo dokumentira zgodovinsko razlastitev vsake stavbe njene države zaradi dobička, pri čemer je vlažilnik zraka duhovit in učinkovit protagonist. Te različne prostore in časovnosti pa tudi gospodarstva, na katera so bili povezani, združuje v en hibridni virtualni prostor.

DITOPIA KIBLA REMIX, ki ga je producirala KIBLA, je fotoanimacija **Marka Košnika** z glasbo vokalistke Barbare Thun. Sestavlja jo preko 1.700 fotografij in je zasnovana na fotografijah, posnetih petnajst let poprej, nadgrajenih z novjšimi posnetki s prireditve v KiBeli in artKITu leta 2024. Prvotna različica projekta je bila razstavljena v KiBeli leta 2009 kot interaktivna instalacija, ki je omogočala zvezno potovanje preko upravljanja prelivov med fotografijami in poglobljanja vanje na osnovi gibanja rok sodelujoče publike. *DITOPIA ATMOS LJUBLJANA* je sestrška fotoanimacija Marka Košnika z njegovo glasbo, ki obsežno zbirko fotografij, zajetih med zvezno hojo po odprtjih v številnih prireditvenih prostorih v Ljubljani, predvsem v navezavi na produkcijsko dejavnost Zavoda Kersnikova. Avtor je precejšen del materiala zaokrožil leta 2009 in ga takrat predstavil v obliki interaktivne instalacije Ditopia Kažipot Ljubljana v takratni Kapelici. Med junijem in novembrom 2024 je fotografsko popotovanje na tri korake razširil po nekaterih prostorih in dogodkih in povabil nekaj nastopajočih in osebnosti iz publike, ki jih je že zabeležil petnajst let prej, k ponovni pojavitvi pred objektivom.

Paul Destieu izhaja iz demovidea, posvečenega praksi oziroma metodi tai-chi-chuan (dobesedno prevedeno kot »boksarska senca«), ki jo je našel na spletu. *Meditacija na metodo* je predelana različica metode. Zahvaljujoč procesom kompresije videa, znanem tudi kot podatkovno zbiranje, kar spreminja s kodiranjem hitrosti prenosa podatkov in časovnih referenc, je, da bi ustvaril poškodbe, izvirne vsebine ali spodrsjlaje in vizualnega okvirja glede na zaporedje gibov, ki jih izvaja mojster borilnih veščin. Z zajemanjem in vizualizacijo mehanizma različnih tokov v igri delo materializira konkretno predstavitev srečanja med telesom, prostorom in gibanjem.

Znani avstralski umetnik **Stelarc** je za KIBLO, ustanovljeno leta 1996, dejal: »To je najboljši kibernetski prostor na svetu.« KIBLA PORTAL, nastal leta 2012, ko je bil Maribor s partnerskimi mesti *Evropska prestolnica kulture*, se nahaja v prvi tekstilni tovarni v Mariboru, ustanovljeni leta 1922. V njem smo leta 2020 vzpostavili tudi KIBLA2LAB, raziskovalni medijski in interdisciplinarni laboratorij na stičišču raziskovalne umetnosti, produkcije, oblikovanja, arhitekture in kulture. Predlagali smo tudi vpis v razvid kulturne dediščine, saj smo ohranili izvirno stanje prostora – tla, stene, strop – in ga opremili z mobilnimi in preprosto odstranljivimi elementi, saj je bil ključen za gospodarski in (multi)kulturni razvoj mesta: investitorja sta bila češka industrialca. Po razcvetu tekstilne industrije se je mesto do devetdesetih let prejšnjega stoletja imenovalo »jugoslovanski Manchester«, ko je Maribor bil znan tudi kot drugo največje industrijsko mesto v Jugoslaviji.

Prihodnje leto bo KIBLA štela 30 let ...

– Peter Tomaž Dobrila

KIBLIX 2025 | Umetniška inteligenca, mednarodna skupinska razstava
Mednarodni festival umetnosti, tehnologije in znanosti
20. 11.–30. 12. 2025
KIBLA PORTAL

KIBLA PORTAL, Valvasorjeva 40, 2. nadstropje, Maribor.
Odpiralni čas: od ponedeljka do petka od 15. do 17. ure ali po dogovoru (kibla@kibla.org). Zaprto ob sobotah, nedeljah in praznikih.

KIBLIX 2025

Mednarodni festival umetnosti, tehnologije in znanosti

Umetniška inteligenca mednarodna skupinska razstava

20. 11.–30. 12. 2025

KIBLA PORTAL

Analogno, kvantno, digitalno

»Moji možgani so le sprejemnik signalov. V središču veselja je jedro, iz katerega črpamo znanje, moč in navdih. Tančice skrivnosti tega jedra sicer nisem odstrl, ampak vem, da obstaja.«

Nikola Tesla

Mednarodni festival umetnosti, tehnologije in znanosti KIBLIX v letu 2025 potuje po svetu, ki ga konceptualizirajo narava, človek, orodje, tehnika, raziskovanje, znanost, umetnost. Sedem postavk stvarjenja in evolucije, sedem elementov delovanja, sedem občutkov ustvarjanja, pri katerih misel deluje kot prečnica, reka, v katero se stekajo potoki, kamor usmerjamo tokove, s katerimi plujemo proti morjem. Izhajamo iz vode, ustvarjeni smo v zraku, dihamo, prebivamo na Zemlji kot splošni označevalki površine in ohlapni definiciji materiala, na katerem smo. Bolje bi bilo zapisati, da smo na Zemlji, planetu, ki je tako elementaren in raznolik, bogat do najtanjših nians misli in pester v najsubtilnejših občutkih. Nosimo pradžnino v sebi, da bi razumeli zgodovino in živeli tukaj in zdaj ter gledali v prihodnost. Razumemo in pomnimo. Zatekamo se k pripomočkom, za izdelavo katerih uporabljamo starodavno inženirstvo, nadaljujemo tradicijo in zastavljamo prostor-čas, da ustvarjamo lastne svetove za potovanja vaze in navzven, po krajinah, ki nam kažejo poti v soteskah in omogočajo poglede skozi. Kot bi se začarali v prepleti lastne prisotnosti na kraju »zločina«. Uporabljamo in izrabljamo, izkoriščamo in uničujemo, se okoriščamo in izčrpavamo, a tudi nadgrajujemo in nadaljujemo, četudi regresivno in pasivno. Smo akterji in paserji, opazovalci in spremljevalci. Bitja in material.

Analogno in digitalno se v človeški in medijski resničnosti prepletata kot enovit organizem in se v umetnosti in/ali digitalnih medijih na vseh umetniških področjih – vizualni in likovni umetnosti, (avdiovizualnem) performansu in gledališču, glasbi, literaturi – opirata na izviren osebni vzpon. Z možnostmi vključevanja čutnega sodelovanja prek zvoka in vida, interaktivnosti, sodelovanja občinstva in umetniških sodelovalnih praks se lahko umetniki in umetnice v svojem individualnem ali skupinskem delu zanesejo na svojo »osebno poetiko« ter nagovarjajo občinstvo in lokalne skupnosti s svojimi sredstvi, ko jih navdihujejo ljudje in okolje ter njegova naravna in kulturna dediščina. Umetna inteligenca in narava. Zvok in elektronika. Senzorji in interakcija. Kamera in nadzor, opazovanje in deformacija, podatki in parametri, ekran in slika. Digitalna in analogna resničnost. Računalnik in paleozoik. Iz narave v človeka in iz človeka v naravo. Iz narave v naravo. Analogno kot prapočelo. Digitalno kot umetno, kot simulacija in simulaker. Umetna inteligenca kot strojno pomnjenje in rekapitulacija spomina, regeneracija življenja. Kot ostanek kolektivne zavesti, ki jo nosimo v sebi. Kot misel, da smo. Kot prepričanje, da lahko. Kot dejstvo, da bo.

Narava je analogna in diskretna oziroma kvantna, ko kvantna mehanika dokazuje, da se lahko najmanjši delci narave, manjši od atomov, t. i. osnovni delci – *kvanti*, znajdejo ob istem času na različnih mestih. *Kvant* je v veji fizike, kvantni mehaniki najmanjša nedeljiva količina katerekoli fizikalne količine, ki lahko sodeluje v neki interakciji. V kvantni mehaniki lahko fizikalne količine vsebujejo samo določene vrednosti,

količina je kvantizirana, vrednosti pa pravimo kvant. Zelo pogosto se posamezni kvanti obnašajo kot delci, nekaterih količin pa ne moremo obravnavati kot delce in količina je *kvantizirana*, vrednosti pa pravimo kvant. Kvanti se pojavljajo bodisi kot materija, razdeljena na kvarke in leptone, bodisi kot nosilci sile, poimenovani gluoni, bozoni, fotoni in gravitoni.

Osnóvni délec ali elementarni delec je subatomskega delec brez podstrukture, zato ni sestavljen iz drugih delcev. Osnovne delce sestavlja dvanajst fermionov in dvanajst antifermionov (kvarki, leptoni, antikvarki in antileptoni), ki so splošno »materični delci« in »antimaterični delci« in tudi bozoni (merilni bozoni in Higgsov bozon), ki so splošno »silni delci«, ki posredujejo interakcije med fermioni. Delec, ki je sestavljen iz dveh ali več osnovnih delcev, je sestavljeni delec, na primer »hadron«. Hadron je delec, sestavljen iz dveh ali več kvarkov, povezanih z močno silo. Do zdaj je v osnovnem modelu sedemnajst osnovnih delcev: šest kvarkov, šest leptonov in pet bozonov. Med sabo se ločijo po masi, električnem naboju in spinu.

Pojem kvanta je vpeljal nemški fizik Max Planck (1858–1947) v letu 1900. Ugotovil je, da telesa energijo lahko oddajajo in sprejemajo samo v nezveznih količinah, ki jih je imenoval kvanti. Samo na ta način je lahko pojasnil sevanje črnega telesa. O svojih ugotovitvah je poročal 14. decembra 1900 nemškemu fizikalnemu društvu in je s tem prvič uvedel kvantizacijo. Predtem so domnevali, da je elektromagnetno valovanje za zvezen pojav. Primeri kvantov so *foton*, ki je kvant elektromagnetnega polja, *fonon* je kvant mehanskega nihanja v trdni snovi, *gluon* je kvant močne jedrske sile in graviton bi bil kvant težnostne sile – gravitacije.

Čeprav fotone pogosto povezujejo s svetlobo, velja ta povezava le za ozek pas vidnega dela spektra elektromagnetnega valovanja. Celo v tem delu pa se svetlobo pogosto sreča v kvantnih stanjih, ki niso čista, ampak superpozicije različnih kvantnih stanj. Superpozicije so lahko koherentne – pri tem gre za t. i. koherentno stanje, kot je denimo idealizirana laserska svetloba, ki jo seva idealni laser – ali pa kaotične – termično stanje, ki opisuje svetlobo v toplotnem ravnovesju – sevanje črnega telesa. Eno od pogostih vprašanj v fiziki je, ali lahko človeško oko fiziološko zazna posamezen foton. Filtri živcev dovoljujejo, da pride signal do možganov le, če v času 100 ms dospe do mrežnice od pet do devet fotonov. Drugače ima tak signal preveč svetlobnega »šuma«. Zakoni kvantne mehanike zahtevajo, da so energije, gibalne količine in polarizacije fotonov le verjetne vrednosti. Tako je nemogoče napovedati, katero molekulo bo foton vzbudil.

Umetniška inteligenca kot misel in smisel. Kot analogno dejstvo in digitalno delovanje. Narava kot tehnika in tehnika kot narava. Človek kot vmesnik, posrednik, medij med okolji in orodji. Programer in snovalec. In uporabnik. Konglomerat narave ter njenih izrastkov in podaljškov. Sobivanje in sodelovanje. Interakcija v vseh smereh. Tudi v škodljivih in predvsem koristoljubnih namerah, ne ozirajo se na posledice. A lahko bi bilo bolje, če bi ponotranjili naše delovanje kot odgovorno do vsega, sebe, drugih, narave, sveta ... in veselja, vsesolja ali multiverzuma. Da se spomnimo Galileja: »In vendar se giblje!«

Nedvomno pa so se pojavile v neki obliki, a nemara zgolj kot prikazni, razpete nekje med podzavednim in zavednim, dejanskim, uresničenim, med osebnim čustvom in doživetjem, kar je samo naše in drugim ostaja neznano. Nekje na mestnih ulicah, ki prisiljujejo ljudi v medosebne odnose, z razločevanjem sveta okoli sebe nastaja tudi naš notranji svet, s katerim sestavljamo odnos med sabo in drugimi, kar je osnova družbe in družbenega. Kot je komunikacija medij za premoščanje razdalj na osebni in skupinski ravni in pomeni, je umetnost univerzalna 'oblika' prehajanja med prostori, zunanjimi in notranjimi, sprva nejasni in skrivnostni postajajo prepoznavni, kar lahko imenujemo 'čustvena inteligenca', in je neizogiben rezultat človeškega napredka, celo bistvo (človeških) bitij, četudi ostane v tem 'medprostoru', ki z umetnostjo ozavešča individualno in kolektivno nezavedno.

Vse umetnice in umetniki na festivalu KIBLIX povezujejo analogno in digitalno tudi letos. Slikar **Aleksij Kobal** že nekaj let raziskuje humano-tehnološki most z analogno-digitalnim slikarstvom, ko na računalniško oblikovano in natisnjeno podlago doda klasično oljno sliko. Razstavljen slike imajo pomenljive naslove: *Evropa*, *Narcisov stolp*, *Gaza*, *Pentagon*, *Kitajski zid*, *Vodarna* in nebeški metafori so simboli preteklosti, sedanosti in prihodnosti, komentarji resničnosti, ki se zlivajo v digitalni animaciji v 'neskončen' *Möbiusov trak*.

Notranji utrip, prostorsko zasnovana zvočna instalacija **Jiyun Park**, raziskuje skrito akustično življenje urbanih struktur. Z namestitvijo v PORTALU obstoječo strukturo, nosilni steber, dopolni s posegom in razširi njegovo namembnost. Vgradi zvočnike in ga spremeni v resonančni steber, ki prenaša zvoke, posnete v dveh dneh ob reki Dravi in na treh mostovih v Mariboru. S poslušanjem skozi cev, stavba razkriva živahen utrip mesta v mestu. Steber bo odzvanjal tudi po zaključku KIBLIXA.

Tandem P L A T E A U R E S I D U E, ki ga tvori **Aljaž Celarc** in **Eva Pavlič Seifert**, je v projektu *Anima Spirare: Eolova harfa* povabil k ustvarjanju glasbe **Sama Kutina** in **Enjo Grabrijan**. Eolova harfa je trinajststrunski inštrument, ki ga igra veter. Zasnovan in izdelan je bil, da bi vetru omogočil, da sooblikuje zvočno podobo nastajajočega projekta. Za resonančno ploščo inštrumenta je uporabljen skoraj 6500 let star les jelke, ki sta ga v kalu v Čadrgu našla brata **Gorazd** in **Jani Kutin**.

Maria Alves je sestavila interaktivno svetlobno instalacijo *Odmevi svetlobe*, ki jo navdihujeta geometrija in svetilnost vitražnih oken in vabi gledalce in gledalke na tiho potovanje skozi čas. Senzorično vodeni premiki barv in senc se odzivajo na prisotnost in gibanje ter spreminjajo zaznavo v subtilno obliko soustvarjanja.

Lilit Stepanyan nas z delom *Če bi le bil čas oprijemljiv* sprašuje, kaj bi se zgodilo, če bi bil čas oprijemljiv, bi ga lahko obdržali pri miru. In če bi se čas ustavil, bi tudi narava postala negibna ali bi kljub zamrznitvi časa nadaljevala svoj notranji ritem? Skozi prepletanje rastlin, cvetja in videa razmišlja o dialogu med časovno mirnostjo in nenehnim gibanjem živih oblik. In kaj je resnično bolj trdno – čas ali narava – in ali lahko pristna mirnost sploh kdaj obstaja?

Arpi Voskanyan je v literaturi aktivna od sredine devetdesetih let prejšnjega stoletja. Avtorica štirih knjig in dobitnica številnih literarnih nagrad prikazuje film *Korejska delikatesa*, v katerem igra in je prejela nagrado za kratki film na festivalu *Zlata marelica* v Erevanu v Armeniji. Film obuja čase krize v postsovjetski Armeniji, ko je primanjkovalo hrane. Zato osemletnemu dečku oče in njegov prijatelj ubijeta psa in ga pojesta, nakar se mu zlažeta, da se je pes osvobodil vezi in pobegnil, a sta po pogovoru morala iti iskat hišnega ljubljence.

Zoran Srdić Janežič in **Matic Potočnik** v projektu *Ars Corporis Motus* izhajata iz osebnih izkušenj telesne omejitve, trenutka mišične zakrčenosti ali preproste nezmožnosti giba. Razkrivata biomehaniko telesa, beležita in vizualizirata redukcijo gibanja: razlike med namero in zmožnostjo giba. Vizualizirana redukcija postane podoba nezmožnosti in za uporabnika lahko predstavlja sodobni votivni kip, v katerem se ne kaže idealnega telesa, temveč spomin na gib, preoblikovan v omejitev. Izpostavljata travmatično obliko, ki se pojavi kot negativni prostor, nastal tam, kjer telo ne zmore izvesti gibanja.

V muzikalu *VRT* scenarista in režiserja **Vlada Repnika Gotvana** in v dramaturgiji **Nine Meško** se **Loup Abramovici**, **Jana Jevtović**, **Bass Jansson**, **Jurij Podgoršek** in v filmu nastopajočih **Marieke Werner** in **Meg Stuart** vedno znova vračajo na eno in isto. Za Vrt pa je njegovo lastno delovanje največja skrivnost. Ta eksistencialni trenutek poskrbi za to, da noben izraz ne zadobi končne in nespremenljive oblike, a kljub temu nekaj pove. Negotovost je temelj učinkovitosti in nezanesljivost znak dobre volje. Ko izgubimo iz vida izhodišče in konec, lahko v miru izkusimo obstoj. Ni strahu pred podatki. Dezerterstvo je pogoj svobode. In zmaga, kot vedno, pripada poraženemu.

Dora Ramljak v kratkem filmu *Radialni zdrs* preučuje, kako sistemi, zgrajeni za ohranjanje življenja, pogosto povzročajo izključevanje. Sledi mejam med telesi, infrastrukturami in okolji, raziskuje, kako snov kroži skozi in kako se identiteta oblikuje v prostoru med vnosom in izločanjem. Film se premika skozi teme transformacije, razpadanja in obnove ter uporablja metabolizem kot okvir za preizpraševanje prevladujočih ločitev med naravo in kulturo, organskim in sintetičnim, jazom in drugim. Posnet na farmi alg, kjer se zblížata organska rast in inženirski sistemi, ugotavlja, kako se življenje upravlja, filtrira in optimizira, ter razkriva infrastrukture, ki uravnavajo ne le vodo in energijo, temveč tudi telesa, delo in željo. V tem prostoru kultivirane rasti in nadzorovanega razpadanja film preizprašuje sisteme, ki jih gradimo za ohranjanje življenja – in kaj pri tem izključujejo in razmišlja, kaj pomeni obstajati znotraj omrežij, ki iščejo čistost, ko je življenje samo odvisno od prepletenosti, presežka in regeneracije.